

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**SOCIETAT I CULTURA
MEDIEVAL**

Coordinació: REIXACH SALA, ALBERT

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	SOCIETAT I CULTURA MEDIEVAL			
Codi	100123			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Història	4	OPTATIVA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA	
	Nombre de crèdits	3	3	
	Nombre de grups	1	1	
Coordinació	REIXACH SALA, ALBERT			
Departament/s	GEOGRAFIA, HISTÒRIA I HISTÒRIA DE L'ART			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	6 ECTS = 150 hores de treball de l'estudiant (HTE): 60 docència híbrida (presencial/virtual) 90 treball de l'estudiant			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català Lectures i altres: castellà, anglès i francès			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
REIXACH SALA, ALBERT	albert.reixach@udl.cat	5	
RIBEIRO TOSTES, ROGERIO	rogerio.tostes@udl.cat	1	

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Conèixer les principals eines terminològiques i conceptuals emprades en l'anàlisi de les societats europees premodernes i, específicament, de les societats medievals.
- Conèixer les principals eines terminològiques i conceptuals emprades en l'anàlisi de la cultura de les societats premodernes i, específicament, de les societats medievals.
- Conèixer els principals debats, teories i problemes suscitats per la historiografia de les societats europees medievals .
- Conèixer les problemàtiques específiques plantejades per la historiografia de gènere sobre el paper de les dones a les societats medievals.
- Conèixer les problemàtiques específiques suscidades per la historiografia de les minories ètnico-religioses dins les formacions socials cristianes medievals.

Competències

Competències bàsiques i generals:

- Aprendre a "pensar històricament" i a raonar científicament.

CB5- Saber desenvolupar les habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

CG3- Identificar, comparar i avaluar els mètodes, tècniques i instruments d'anàlisi i d'interpretació de les fonts i documents històrics, antropològics i/o arqueològics

CG4- Posseir les capacitats, eines i recursos per a l'anàlisi i la síntesi d'informació

- Aprendre a discernir entre realitat històrica, memòria històrica i construcció historiogràfica del passat.
- Aprendre a cercar recursos bibliogràfics, a diferenciar entre gèneres i productes historiogràfics, i a utilitzar els recursos en l'elaboració de treballs escrits.
- Aprendre a elaborar i redactar ressenyes bibliogràfiques i assaigs sobre debats historiogràfics i aspectes concrets del contingut de la matèria de l'assignatura.
- Aprendre a elaborar i realitzar presentacions orals.

Competències específiques:

- Capacitat d'emprar l'aparell conceptual específic de la Història social i d'altres disciplines afins en l'anàlisi i

interpretació de les societats medievals i en la recerca i la construcció del coneixement històric.

- Capacitat de distingir els sistemes socials, les dinàmiques que els han generat i els àmbits culturals i geogràfics on s'integren.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Temari:

0. Introducció.
1. Les transformacions socials de l'Antiguitat tardana a l'alta edat mitjana (segles V-X). Esclavitud i pagesia lliure.
2. Feudalisme i estructures senyorials (segles XI-XIV). L'emergència de nous grups socials.
3. L'aristocràcia. Definició. Estructures familiars. Cultura nobiliària.
4. La pagesia i la societat rural. Estructures familiars. Cultura camperola. La servitud: orígens i desenvolupament.
5. La revolució urbana (segles XI-XIV). L'emergència de nous grups socials.
6. Marginats i pobres.
7. El matrimoni i els mercats en perspectiva femenina.
8. Mobilitat social ascendent i descendent.
9. Solidaritats de grup, conflictes entre grups i revoltes socials.
10. Jueus i musulmans dins de formacions socials cristianes. Convivència, tolerància, violència.
11. La cultura dels mercaders i les ordes mendicants

Eixos metodològics de l'assignatura

Activitat	CODIFICACIÓ / descripció / tipologia TPD	Grup	Hores d'ensenyament híbrid (presencial i virtual)	Treball del alumne (hores)
Classe magistral (M)	Exposició de temes per part dels professors (vegeu temari)	GG	30	
Classe pràctica (P)	- Comentari de lectures - Exposició de ressenyes bibliogràfiques	GG	28	25
Avaluació (AV)	Evidència 1. Elaboració d'una ressenya bibliogràfica	Ind.		30
	Evidència 2. Elaboració de resums de dos treballs acadèmics	Ind		20
	Evidència 3. Comentari de text de font primària	Ind		10
	Evidència 4. Dues proves escrites	Ind	4	
Tutories (Tut)	Tutories individuals	Ind.	3	
			65	85

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Calendari de treball

1a setmana (inici classes 12 setembre) - 6a setmana:

Classes teòriques dels temes 1-4 més comentaris de text. A partir de la tercera setmana, cada setmana un d'assignat a un alumne (treball 3).

7a setmana - 13a setmana:

Classes teòriques dels temes 5-11 més comentaris de text. Cada setmana un d'assignat a un alumne (treball 3).

14a setmana:

Exposició oral de les ressenyes bibliogràfiques a l'aula (treball 1)

Sistema d'avaluació

AVALUACIÓ CONTÍNUA:

Blocs	Mode	% de la nota final	Nota mínima exigida (sobre 10)
Bloc 1. Prova escrita 1 sobre la primera part de la matèria impartida i les lectures obligatòries	Obligatori	20 %	3,5
Bloc 2. Prova escrita 2 sobre la segona part de la matèria impartida i les lectures obligatòries	Obligatori	20 %	3,5
Bloc 3. Ressenya bibliogràfica i exposició oral de la ressenya	Obligatori	25 %	
Bloc 4. Resum de dos treballs acadèmics	Obligatori	15 %	
Bloc 5: Treball i assistència a classe 1: Comentari de text d'una font primària (exposició oral)	Obligatori	15 %	
Bloc 5: Treball i assistència a classe 2: Assistència (control aleatori) i participació activa a l'aula	Opcional	5 %	
		100 %	5

Nota important: Tenint en compte l'article 1.2.2.d de la Normativa de l'avaluació i la qualificació de la docència en els graus i màsters a la UdL, no es contempla el dret a recuperar cap dels 5 blocs, és a dir, ni les proves escrites ni els treballs. En cas de plagi s'aplicaran les disposicions de la mateixa normativa.

AVALUACIÓ ALTERNATIVA

L'alumne/a que combini els estudis amb una feina a temps complet o a temps parcial els horaris de la qual coincideixin amb els de les classes té dret a demanar avaluació alternativa **en un termini de 5 dies des del començament del semestre**. Per a més informació, envieu un correu electrònic a academic@lletres.udl.cat o adreceu-vos a la Secretaria de la Facultat de Lletres.

Bibliografia i recursos d'informació

AURELL, Martin, *La Noblesse en Occident (VIe - XVe siècle)*, París, Armand Colin, 1996.

- BAJTIN, Mijail, *La cultura popular en la Edad Media y el Renacimiento*, Madrid, Alianza ed., 1989.
- BARTON, Simon, *The Aristocracy of Twelfth-Century Leon and Castile*, Cambridge: Cambridge University Press, 2009..
- BARTON, Thomas W., *Contested Treasure. Jews and Authority in the Crown of Aragon*, The Pennsylvania State University Press, 2015.
- BLOCH, Marc, *La société féodale*, Paris, Albin Michel, 1939-1940 (traducció castellana: *La sociedad feudal*, Madrid, Akal, 1986).
- BOUCHERON, Patrick, MENJOT, Denis, BOONE, Marc (eds.), PINOL, Jean-Luc (dir.), *Historia de la Europa urbana. II. La ciudad medieval*, València: Publicacions de la Universitat de València, 2010.
- BOURIN, Monique; DURAND, Robert. *Vivre au village au Moyen Âge. Les solidarités paysannes du XIe au XIIIe siècle*, Rennes, Presses universitaires de Rennes, 2000.
- COMAS-VIA, Mireia, *Entre la solitud i la llibertat. Vídues barcelonines a finals de l'Edat Mitjana*, Viella, 2015.
- COHN, Samuel K. *Lust for Liberty: The Politics of Social Revolt in Medieval Europe, 1200-1425: Italy, France, and Flanders*, Cambridge (Ma.) – Londres: Harvard University Press, 2006.
- DUBY, Georges, *Les trois ordres ou l'imaginaire du féodalisme*, Paris, Gallimard, 1978 (traducció castellana: *Los tres órdenes o lo imaginario del feudalismo*, Madrid, Taurus, 1992).
- DUBY, Georges, *Guerreros y campesinos. Desarrollo inicial de la economía europea (500-1200)*, Madrid, Siglo XXI, 1976.
- DYER, Christopher, *Standards of Living in the Later Middle Ages*, New York, Cambridge University Press, 1989.
- ECHEVARRÍA ARSUAGA, Ana, *La minoría islámica de los reinos cristianos medievales: moros, sarracenos y mudéjares*, Madrid, Sarrià, 2004.
- EVANGELISTI, Paolo, “‘De bono yconomico et politico non habemus aliquam scientiam?’ Civic Virtues and the Conception of the Res Publica in Franciscan Sermons of the Fifteenth Century”, *Languages of Power in Italy (1300-1600)*, Daniel BORNSTEIN, Laura GAFFURI, Brian J. MAXSON (coords.), Turnhout, Brepols, 2017, p. 95-112.
- FOSSIER, Robert, *La sociedad medieval*, Barcelona, Crítica, 1996.
- FOURQUIN, Guy, *Los levantamientos populares en la edad media*. Madrid, Edaí, 1976.
- FREEDMAN, Paul H., *The origins of peasant servitude in medieval Catalonia*, Cambridge, 1991.
- FREEDMAN, Paul H.; BOURIN, Monique [eds.], *Forms of servitude in Northern and Central Europe: decline, resistance, and expansion*, Turnhout, Brepols, 2005.
- GARCIA HERRERO, Maria del Carmen, *Artesanas de vida. Mujeres de la Edad Media*, Zaragoza, Institución Fernando el Católico, 2009.
- GARCÍA SANJUÁN, Alejandro, *Coexistencia y conflictos. Minorías religiosas en la Península Ibérica durante la Edad Media*, Granada, Universidad de Granada, 2015.
- GENICOT, Leopold, *Comunidades rurales en el Occidente medieval*, Barcelona, 1993.
- GIRALT, Emili (dir.); SALRACH, Josep M. (coord.), *Història Agrària dels Països Catalans*, vol. II [Edat Mitjana], Barcelona, Universitats dels PPCC, Fundació Catalana per a la Recerca, 2004.
- GOODY, Jack, *The Development of the Family and Marriage in Europe*, Cambridge, Cambridge University Press, 1983 (traducció castellana: *La evolución de la familia y del matrimonio en Europa*, Barcelona,

Herder, 1986).

HEERS, Jacques. *El clan familiar en la Edad Media*, Barcelona, Labor, 1978.

HILTON, Rodney, *Siervos liberados. Los movimientos campesinos medievales y el levantamiento inglés de 1381*, Madrid, 1983.

HILTON, Rodney, *Conflicto de clases y crisis del feudalismo*, Barcelona: Crítica, 1988.

HORROX, Rosemary, ORMROD, W. Mark (eds.), *A Social History of England 1200-1500*, Cambridge: Cambridge University Press, 2006.

LALIENA CORBERA, Carlos, *Siervos medievales de Aragón y Navarra en los siglos XI-XIII*, Saragossa, Prensas de la Universidad de Zaragoza, 2012.

MANZANO MORENO, Eduardo, *Historia de las sociedades musulmanas en la edad media*, Madrid, Síntesis, 1992.

MOLLAT, Michel, *Les pauvres au Moyen Âge. Étude sociale*, Paris, Hachette, 1978.

MOLLAT, Michel, *Uñas azules, Jacques y Ciompi. Las revoluciones populares en Europa en los siglos XIV y XV*, Madrid, Siglo XXI, 1989.

MONSALVO ANTÓN, José María, *Las ciudades europeas del Medievo*, Madrid, 1997.

MONSALVO ANTÓN, José María, *Los conflictos sociales en la Edad Media*, Madrid, Síntesis, 2016.

MORSEL, Joseph, *L'aristocratie médiévale; Ve-XVe siècle*, París, Armand Colin, 2004.

MOUHTON, Fabrice, *Les communautés rurales en Europe au Moyen Âge. Une autre histoire politique du Moyen Âge*, Rennes: Presses Universitaires de Rennes, 2014.

MULLET, Michael, *La cultura popular en la baja Edad Media*, Barcelona, Crítica, 1990.

PHILLIPS, William, *Slavery in Medieval and Early Modern Iberia*, Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 2014

POUNDS, N.J.G., *La vida cotidiana: Historia de la cultura material*, Barcelona, 1992.

RÖSENER, W., *Los campesinos en la Edad Media*, Barcelona, 1990.

ROTH, Norman, *Jews, Visigoths & Muslims in Medieval Spain: Cooperation and Conflict*, Leiden, Brill, 1994.

SALRACH, Josep Maria, *La formación del campesinado en el Occidente antiguo y medieval. Análisis de los cambios en las condiciones de trabajo desde la Roma clásica al feudalismo*, Madrid, 1997.

SALRACH, Josep Maria, *Entre Roma i el Renaixement. Història i textos de l'Occident medieval*, Vic, Eumo, 2002.

TODESCHINI, Giacomo, "Jewish Userers, Blood Libel, and the Second-Hand Economy. The Medieval Origins of a Stereotype (from the Thirteenth to the Fifteenth Century)", *The Medieval Roots of Antisemitism: continuities and discontinuities from the Middle Ages to the present day*, Jonathan ADAMS, Cordelia HEB (dirs.), New York, Routledge, 2018, p. 341-351.

THOMPSON, E. P., *Tradición, revuelta y consciencia de clase. Estudios sobre la crisis de la sociedad preindustrial*, Barcelona, Crítica, 1984.

VICIANO, Pau, *Els peus que calciguen la terra. Els llauradors del País Valencià a la fi de l'Edat Mitjana*, València, Publicacions de la Universitat de València, 2012.

VINYOLES VIDAL, Teresa, *Historia de les dones a la Catalunya medieval*, Lleida, Pagès, 2005.

WICKHAM, Chris, *Framing the Early Middle Ages. Europe and the Mediterranean, 400-800*, Oxford University Press, 2005 (traducció castellana: *Una Historia nueva de la Alta Edad Media. Europa y el mundo mediterráneo, 400-800*, Barcelona, Crítica, 2009).

WICKHAM, Chris, *Medieval Europe*, New Haven, Yale University Press, 2016 (traducció castellana: *Europa en la Edad Media. Una nueva interpretación*, Barcelona, Crítica, 2017).